

CPG การใช้ยาปฏิชีวนะในการรักษาโรคติดเชื้อทางเดินหายใจส่วนบน

ซักประวัติ

การวินิจฉัยและการให้การรักษา

- ส่วนใหญ่(80%)เกิดจากเชื้อไวรัส หรือสาเหตุอื่น เช่นภูมิแพ้ ไม่ต้องให้ยาปฏิชีวนะ
- ส่วนน้อยเกิดจากเชื้อแบคทีเรียซึ่งควรให้ยาปฏิชีวนะ

กรณีไม่ควรให้ยาปฏิชีวนะ	กรณีควรให้ยาปฏิชีวนะ		
<p>หวัด-เจ็บคอ(common cold) คออักเสบ (Pharyngitis)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ตาแดง น้ำตาไหล ไอ ท้องเสีย (ในเด็ก) ▪ เสียงแหบ มีน้ำมูกใส มีน้ำมูกมาก จามบ่อย ▪ มีไข้ต่ำๆ($\leq 38^{\circ}\text{C}$) หรือไม่มีไข้ ▪ เจ็บคอไม่มาก มีคื่น มีแผลในช่องปาก 	<p>ต่อมทอนซิลอักเสบหรือคอหอยอักเสบจากเชื้อ Group A beta hemolytic streptococcus (GABSH)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ มีไข้สูง $>38^{\circ}\text{C}$ ร่วมกับมีอาการเจ็บคอมาก ▪ มีจุดขาวที่ต่อมทอนซิล ลิ้นไก่บวมแดง มีฝ้าขาวที่ลิ้น ▪ คล้ำต่อมน้ำเหลืองคอโต ▪ ไม่มีอาการของโรคหวัด <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center; margin-top: 10px;"> อย่างน้อย 3 ข้อ </div>	<p>หูชั้นกลางอักเสบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ มีไข้ ▪ ปวดหู หูอื้อ ▪ เกิดหลังจากการเป็นหวัด ▪ มีอาการนานกว่า 72 ชั่วโมง (3 วัน) ▪ เยื่อแก้วหูโป่งออก สีแดงเรื่อๆ ▪ เยื่อแก้วหูทะลุ และมีน้ำหนองไหล 	<p>ไซนัสอักเสบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ มีไข้ ▪ เยื่อจมูกบวมแดง คอแดง ▪ คัดจมูก หูดเสียงขึ้นจมูก ▪ น้ำมูกข้นเหลือง/เขียว มีกลิ่นเหม็น ▪ เจ็บคอ เสมหะสีเขียวหรือสีเหลือง ▪ ปวดบริเวณหัวตา หน้าผาก โหนกแก้มหรือรอบๆกระดูกตา

ให้ Penicillin V 10 วัน
 ผู้ใหญ่: 500 มก. วันละ 2-3 ครั้ง
 เด็ก : 250 มก. (หรือ 25-50 มก./กก./วัน) วันละ 2-3 ครั้ง
 *ควรกินยาขณะท้องว่าง
 (รูปแบบยาที่มี: Penicillin tablet 250mg, Penicillin syrup 125 mg/5 ml)

หรือ

ให้ Amoxicillin 10 วัน
 ผู้ใหญ่: 500 มก. วันละ 2-3 ครั้ง
 เด็ก : 250 มก. (หรือ 25-50 มก./กก./วัน) วันละ 2-3 ครั้ง
 *กินยาได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงมื้ออาหาร

ให้ Amoxicillin 10-14 วัน
 ผู้ใหญ่: 500 มก. วันละ 2-3 ครั้ง
 *เพิ่มขนาดยาเป็น 2 เท่าหากคิดว่าเชื้อคือยา
 เด็ก: 80-90 มก./กก./วัน แบ่งให้วันละ 2-3 ครั้ง
 *สูงสุดไม่เกิน 2กรัม/วัน
 *กินยาได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงมื้ออาหาร
 (รูปแบบยาที่มี: Amoxicillin capsule 250 mg, capsule 500 mg, Amoxicillin syrup 125 mg/5ml)

กรณีแพ้ Penicillin

ให้ Roxithromycin 10-14 วัน
 ผู้ใหญ่: 150 มก. วันละ 2 ครั้ง หรือ 300 มก. วันละ 1 ครั้ง
 เด็ก : 100 มก. (หรือ 5-8 มก./กก./วัน) วันละ 2 ครั้ง
 *ควรกินยาขณะท้องว่าง หากคนไข้รู้สึกมวนท้องหรือไม่สบายท้อง
 (รูปแบบยาที่มี: Roxithromycin tablet 150 mg)

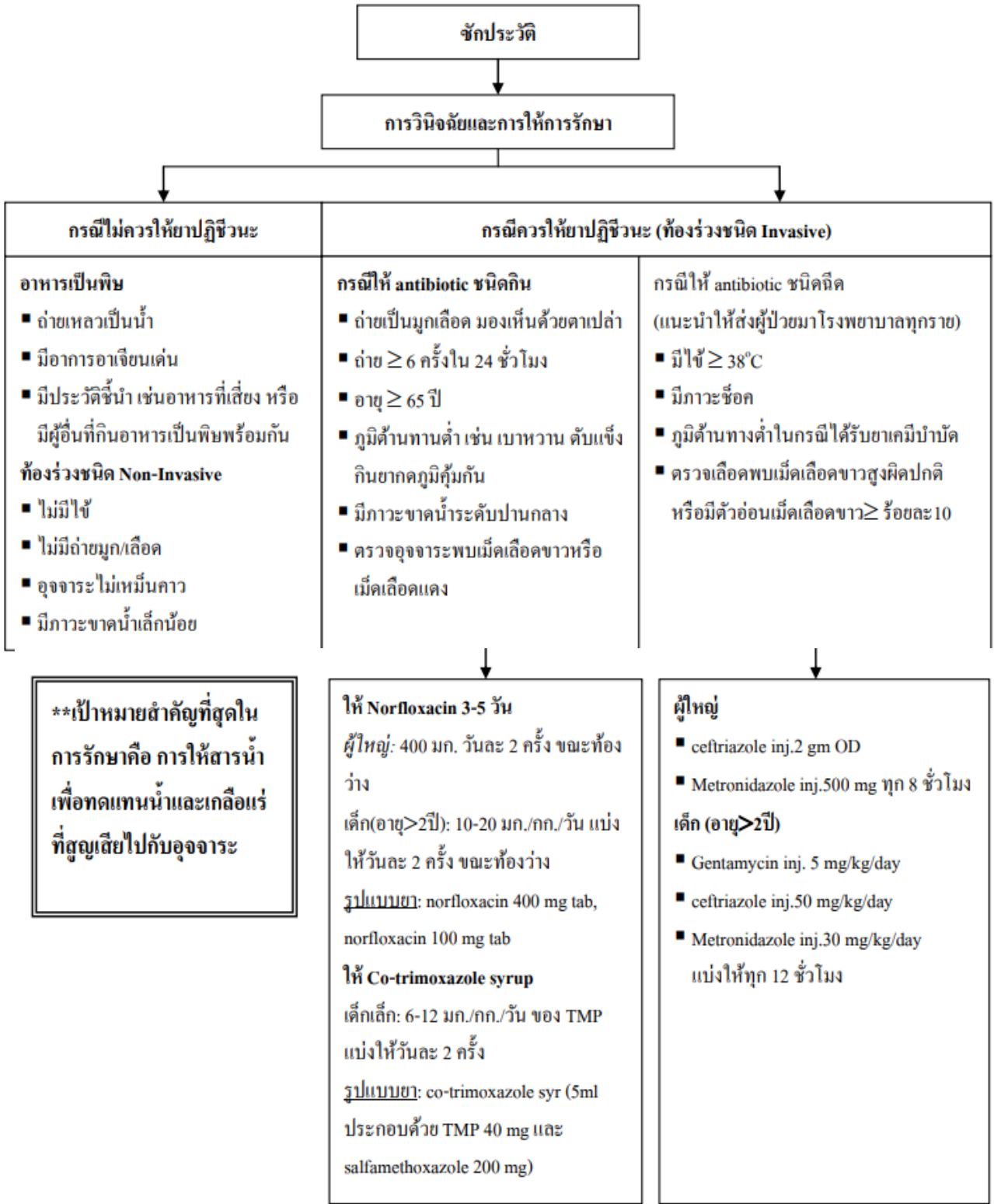
หรือ

ให้ Erythromycin 10-14 วัน
 เด็ก: 30-50 มก./กก./วัน วันละ 2-4 ครั้ง
 * ควรกินยาขณะท้องว่าง แต่อาจเปลี่ยนไปกินหลังอาหารได้
 (รูปแบบยาที่มี: Erythromycin syrup 125 mg/5ml)

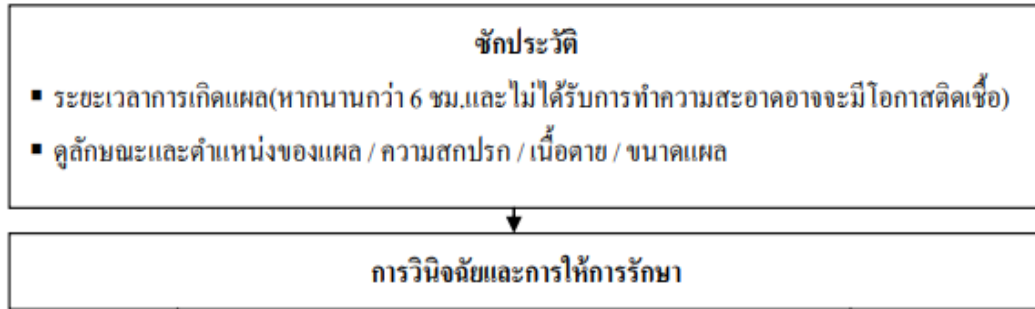
การรักษา: ใช้ยารักษาตามอาการ เช่น ยาลดไข้ ยาแก้แพ้(ลดน้ำมูก คัดจมูก จาม) ยาแก้ไอ อาจให้ ฟ้าทะลายโจร (ทดแทน antibiotic ในกรณีเจ็บคอเล็กน้อย)

การปฏิบัติตัว: พักผ่อน, กินอาหารอ่อนและดื่มน้ำมาก ๆ, รักษาร่างกายให้อบอุ่นอยู่เสมอ, ป้องกันการกระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่น

CPG การใช้ยาปฏิชีวนะในการรักษาโรคท้องร่วงเฉียบพลัน

CPG การใช้ยาปฏิชีวนะในการรักษาแผลเลือดออก

กรณีไม่ควรให้ยาปฏิชีวนะ	กรณีควรให้ยาปฏิชีวนะ
<p>แผลสะอาด(โอกาสติดเชื้อ 1-12%)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ผู้ป่วยมาถึงหน่วยบริการภายใน 6 ชม. ▪ แผลขอบเรียบ ทำความสะอาดง่าย ▪ ไม่มีเนื้อตาย ▪ ไม่มีสิ่งสกปรกติดในแผล หรือมีแต่ล้างออกง่าย ▪ ไม่ปนเปื้อนสิ่งที่มีแบคทีเรียมาก เช่น มูลสัตว์ น้ำคร่ำ 	<p>บาดแผลที่มีโอกาสติดเชื้อได้มากกว่าปกติ</p> <ul style="list-style-type: none"> • บาดแผลที่ได้รับการรักษาช้ากว่า 6 ชั่วโมง • บาดแผลมีสิ่งปนเปื้อน (ตามข้อ 5 ข้างต้น) • บาดแผลมีความยาวมากกว่า 5 เซนติเมตร • บาดแผลซึ่งมีเนื้อตายเป็นบริเวณกว้าง • บาดแผลซึ่งยากต่อการทำความสะอาดได้ทั่วถึง เช่น บาดแผลถูกวัตถุที่มด้าเป็นรู • บาดแผลจากการบาดเจ็บ เช่น แผลโดนประตุนับอย่างแรง • แผลที่มีขอบหยักหยัก (ขอบไม่เรียบ เย็บแผลให้ขอบชนกันได้ไม่สนิท) • แผลที่เท้า • บาดแผลในผู้ป่วยเบาหวาน ผู้สูงอายุ (อายุมากกว่า 65 ปี) ผู้ป่วยโรคพิษสุราเรื้อรัง ผู้เป็นโรคหลอดเลือดส่วนปลายตีบ ผู้มีภูมิคุ้มกันโรคต่ำ รวมถึงผู้ที่กินยากดภูมิคุ้มกัน เช่น ยาสเตียรอยด์ <p>บาดแผลมีสิ่งปนเปื้อน</p> <ul style="list-style-type: none"> • บาดแผลซึ่งมีสิ่งสกปรกติดอยู่ในบาดแผล เช่น เศษดิน ซึ่งไม่สามารถล้างออกได้อย่างทั่วถึง • บาดแผลซึ่งสัมผัสกับสิ่งสกปรกที่มีแบคทีเรียจำนวนมาก เช่น น้ำลาย หนอง อุจจาระ มูลสัตว์ น้ำคร่ำ <p>หมายเหตุ บาดแผลมีสิ่งปนเปื้อนเมื่อทำความสะอาดแผลและตัดเนื้อตายออกแล้ว ไม่ควรเย็บปิดแผล</p>

วิธีดูแลบาดแผล

- ล้างแผลให้สะอาดด้วย 0.9%NSS หรือน้ำประปา(น้ำสะอาดดื่มได้)
- ไม่จำเป็นต้องใส่ยาฆ่าเชื้อใดๆ ลงในบาดแผล
- แนะนำยาให้แผล โคนน้ำ 3-7 วัน ตามลักษณะและตำแหน่งของแผล
- นวดล้างแผลทุกวัน
- ตรวจสอบว่ามีลักษณะของการอักเสบหรือไม่

การให้ยาเพื่อป้องกันการติดเชื้อ

ให้ Dicloxacillin 2 วัน

ผู้ใหญ่ : 250 มก. วันละ 4 ครั้ง (ให้ยา 8 เม็ด)

เด็ก : 125 มก. (หรือ 25-50 มก./กก./วัน) วันละ 4 ครั้ง (ให้ยา 8 เม็ด หรือ 1 ซวด)

หมายเหตุ

1. ควรกินยาขณะท้องว่าง
2. หากผู้ป่วยแพ้เพนนิซิลลินอาจให้ erythromycin syrup, roxithromycin tablet หรือ clindamycin แทน

การให้ยาเพื่อป้องกันการติดเชื้อ

ให้ Co-amoxiclav 2 วัน

ผู้ใหญ่ : 375 มก. วันละ 3 ครั้ง (ให้ยา 6 เม็ด) หรือ 625 มก. วันละ 2 ครั้ง (ให้ยา 4 เม็ด)

เด็ก : 156 มก. (หรือคำนวณจาก amoxicillin 25-50 มก./กก./วัน) วันละ 3 ครั้ง (ให้ยา 6 เม็ด หรือ 1 ซวด)

หมายเหตุ

1. กินยาได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงมื้ออาหาร
2. Co-amoxiclav เป็นยาบัญชี ค. จึงควรใช้โดยแพทย์ผู้ชำนาญ หรือ

ให้ Cephalexin หรือ Clindamycin เป็นยาเดี่ยว หรือ Erythromycin (Roxithromycin) ร่วมกับ Metronidazole (ดูขนาดยาในภาคผนวก ง)

กรณีให้น้ำแก่เด็ก ควรกำชับให้ป้อนยาเด็กเพียง 2 วัน แม้ยายังไม่หมดขวดก็ให้หยุดกินยา เพราะเป็นการใช้เพื่อป้องกันไม่ใช่การรักษา

แนะนำให้ผู้ป่วยล้างแผลทุกวัน และควรประเมินบาดแผลขณะทำแผลทุกวัน หากมีการติดเชื้อให้รักษาการติดเชื้อ